

L'islam va entrar al Caucas Nord per dues vies diferents i també en períodes de la història diferents. Des del sud a través de Daguestan (el Caucas nord-oriental) ja al segle VIII, i per la banda de Circàssia (el Caucas nord-occidental) amb l'aparició per aquestes terres de l'exèrcit del khan Tamerlà (Timur el Coix) a finals del segle XIV. Però no hem de considerar aquestes dates com el període de confirmació de l'islam en aquestes parts de la regió, ja que el procés d'adopció de l'islam entre els pobles de les muntanyes del Caucas Nord va allargar-se uns quants segles, ben bé fins a principis del segle XX (com és el cas d'alguns llinatges ingúixos).

El nivell d'islamització també va diferenciar-se per regions. L'oest, al Daguestan, era la regió més musulmana, però a mida que s'avançava cap a l'est (entre els adiguesos de la zona que envolta el mar Negre) la seva influència minvava.

Mentre introduïen l'islam a la regió, els missioners es van topar amb uns costums i unes tradicions locals molt arrelades (l'*adat*, un recull de lleis de les muntanyes, no escrites en la seva majoria) que en ocasions contravenien a la nova religió. No resultava senzill substituir unes tradicions i uns costums locals de la gent de les muntanyes —que s'havien anat configurant a través dels segles— per les noves lleis islàmiques en forma de xaria. Després que els pobles locals adoptessin l'islam, el dret comú (ad
at)

va coexistir amb la xaria, i sovint fins i tot va prevaldre el primer. L'islam va convertir-se per als pobles del Caucas Nord, no en una alternativa, sinó en un complement, la confirmació innecessària que la seva ètica i moral ètniques eren correctes. Secretament, es prioritzava l'*adat*

—format en el període preislàmic—, per davant de la xaria, i les tradicions i els costums nacionals, per davant de les normes de l'islam.

En ocasions l'*adat* podia imposar-se a normes de la xaria que no aconseguien de cap manera instaurar-se entre els muntanyencs. És el cas, per exemple, de la venjança de sang; la xaria prohibeix categòricament venjar-se i com que per a un muntanyenc renunciar a la venjança és una deshonra, en aquest aspecte, els muntanyencs no van adoptar la xaria com a llei imprescindible per a la seva forma de vida. L'existència de diferents formes de legislar s'ha mantingut pràcticament fins als nostres dies. Un exemple és el rapte de les núvies, que s'ha practicat des de sempre amb el consentiment de la mateixa núvia; la xaria ho castiga, però és una tradició dels habitants del Caucas, independentment de la seva nacionalitat i religió (aquest costum està profundament arrelat també entre els pobles cristians del Caucas).

Precisament, com que l'islam al Caucas Nord va apropiarse de moltes de les tradicions i costums dels muntanyencs, la seva postura no va ser bel·ligerant com sovint intenten defensar alguns investigadors i analistes. Es tractava més aviat d'un islam tradicional, que va saber expressar l'essència mateixa dels habitants de les muntanyes del Caucas, coneguts com a *gort si*

Aquest islam s'oposava al poder, al sistema, i amb això no ens referim a l'islam que se sotmetia al poder, representat pel clero oficial, sinó als líders no oficials de la societat islàmica representats per les heterogènies germandats sufís i els participants de l'islam «paral·lel», que vivien en el seu món tancat, sense permetre que les autoritats els implantessin els seus objectius i ideals. L'autèntic islam, el que es professava a la societat, es va veure sota la pressió d'ideologia atea expulsat de les mesquites, i va haver de refugiar-se en els nuclis familiars. Es va convertir també en una mena de partit polític a la clandestinitat.

Les primeres víctimes dels bolxevics van ser precisament els membres de la congregació musulmana. Gairebé tots els líders de les germandats sufís van ser afusellats o van desaparèixer sense deixar rastre. Milers i milers van morir afusellats o van ser deportats a Sibèria. Aquells que es van quedar a la resistència, van seguir la lluita contra el poder. Demanaven a la gent que visqués en el seu món tancat, ignorant el poder oficial. Això va permetre a txetxens i ingúixos sobreviure i sortir vencedors fins i tot quan es va produir la deportació total de la seva ètnia l'any 1944.

Per això, no resulta estrany que precisament l'islam es convertís en la primera força a la regió capaç d'aixecar les masses populars contra un estat que es desmembrava. A Txetxènia, precisament, les germandats sufís van sortir a manifestar-se en els mítings de masses contra els abusos de les autoritats. Precisament sota el lema dels nacionalistes i de l'islam va ser derrocat el règim comunista a Txetxènia. Precisament l'islam es va convertir en la base de la propaganda de les idees dels nacionalistes. Djokhar Dudàiev va destacar una de les dues *tariq a* de Txetxènia, la seva eterna resistència, i va aconseguir centenars de milers de *murids* disposats a seguir-lo.

El renaixement de l'islam té lloc els anys noranta del segle XX. Aquesta resurrecció de l'islam, va fer que es convertís, des de la resistència, en la força capaç de lluitar pel poder (com per exemple, a Txetxènia), exigir que l'islam formés part important en la vida dels pobles (Daguestan, Ingúixia), i de la mà dels nacionalistes ajudar a apaivagar la tensió en les relacions interètniques (Kabardino-Balkària, Karatxai-Txerkèssia).

Però aquest període de renaixement va donar peu també als representants de l'ala radical de l'islam que insistien en la politització de l'islam i exigien la creació d'un estat islàmic (els membres del partit Islamista Renaixement a Txetxènia, Ingúixia, Karatxai-Txerkèssia). La resistència armada, que actualment adopta només el vessant més radical de la ideologia islàmica, va perdre el suport dels sufís i també dels nacionalistes. Per això, encara podem esperar una possible reconducció de la postura d'aquests moviments pel fet que la tradició entre els muntanyencs encara és molt viva i que renunciar-hi pot significar perdre el suport de pràcticament tota la població.

Les personalitats d'ideologia nacionalista del Caucas nord-occidental (circassians) es basen en la llei comuna de les muntanyes (*adat*), mentre que al Caucas nord-oriental sense el lligam de l'*adat* amb l'islam aquest tipus d'activitat no es possible.

En la societat moderna de la gent de la muntanya cal tenir present que conviuen les tres lleis en igualtat de condicions: la llei de la muntanya (*adat*), la xaria i la legislació russa. Quina d'elles està per damunt les altres? Depèn de la regió: al Daguestan, la xaria, a Txetxènia, l'*adat*

i la xaria, a Circàssia, l'*adat* (el codi

Adige Xabze

), entre els ossetis i els kazakhs, la legislació russa, etc. Una no substitueix les altres ja que sovint es complementen. En la societat txetxena, a la mesquita o en la reunió de la germandat sufí, abans de decidir sobre un tema sovint s'escolta la interpretació de boca de l'imam, o del mul·là, «d'acord amb l'

adat

i la xaria, adoptem la següent decisió...», per això l'

adat

és encara una pràctica actual i habitual. Això dóna dret a parlar de pluralisme legislatiu entre la gent que habita les muntanyes del Caucas Nord.

Mairbek Vatxagàev, especial per a la *Lliga dels Drets dels Pobles*